

El llenguatge

Més sobre les frases incises

15/X/1970

Ens referim en el nostre comentari d'ahir a la relativa llibertat amb què es pot decidir la col·locació d'una frase incisa en una proposició. En principi, és clar, cal col·locar-la després de l'element al qual es refereix més directament. Frases, però, com diuen, sembla, com tothom sap, certament, segons ell, si Déu vol, etc, admeten generalment una certa llibertat de col·locació. Així, no creiem que cap de les dues construccions següents es pugui considerar objectivament preferible respecte a l'altra: Es evident, segons ell, que hi haurà un daltabaix i Es evident que, segons ell, hi haurà un daltabaix.

Dèiem també, en el nostre comentari, que si bé una locució prepositiva admet que li sigui inserida una frase incisa, aquesta inserció és més dubtosa en una locució conjuntiva. En canvi, ens atreviríem a ésser més categòrics a no admetre la col·locació d'una frase incisa entre una preposició i el membre de l'oració que ha d'introduir —construcció en què semblen complaure's alguns publicistes actuals— mentre que admetem, com hem vist, de col·locar-la després d'un terme conjuntiu. Llegim, per exemple, «Una sol·licitud emparada amb la signatura de, pel cap baix, el deu per cent dels socis». Ens resistim a admetre aquesta construcció. Al nostre entendre, la frase incisiva pel cap baix hauria d'anar col·locada abans de la preposició de, inserida, per tant, en la frase prepositiva amb la signatura de, o bé, si es vol, abans de tota aquesta frase. Es a dir: Una sol·licitud emparada amb la signatura, pel cap baix, del deu per cent dels socis, o bé, ... emparada, pel cap baix, amb la signatura del deu per cent... I, si es vol, encara en d'altres llocs de la proposició, però no després de la preposició.

La llengua compta amb un gran nombre de locucions prepositives. La immensa majoria —llevat d'alguna d'origen verbal— tenen com a darrer component una preposició feble, especialment de, que és l'element que dona valor prepositiu al conjunt. Hi ha, encara, una sèrie indefinida de frases que, sense ésser catalogades en la llista de les locucions prepositives, tenen, de fet, el mateix valor. Gramaticalment, és a dir, deixant de banda el que recomani el sentit en cada cas, gairebé totes admeten la inserció d'una frase incisa abans de la preposició final, però no, a parer nostre, després d'aquest element. Vegem l'exemple següent de Josep Pla: Tot això s'ha de posar en relació, potser, amb la por que fan, en el país, els morts i els cementiris. La frase incisa potser, que hi figura perfectament inserida en el grup prepositiu en relació amb hi podria també ésser col·locada en un altre lloc, però no, al nostre entendre, entre aquest conjunt i el grup nominal que introdueix: «...en relació amb, potser, la por que fan...».

Albert Jane